

Pk-yrittäjäbarometri, syksy 2013

Alueraportti, Päijät-Häme

Esipuhe

Suomen Yrittäjät, Finnvera Oyj sekä työ- ja elinkeinoministeriö tekevät yhteistyössä pienten ja keskisuurten yritysten toimintaa ja taloudellista toimintaympäristöä kuvaavan Pk-yritysbarometrin kaksi kertaa vuodessa. Barometri julkistetaan sekä valtakunnallisena että alueellisina raporteina.

Valtakunnallisessa raportissa tuloksia käsitellään koko pk-sektorin näkökulmasta ja myös päätoimialoittain teollisuuteen, rakentamiseen, kauppaan ja palveluihin jaoteltuna. Alueraporteissa kehitystä verrataan erityisesti kyseisen alueen yritysten ja koko maan välillä.

Syksyn 2013 Pk-yritysbarometri perustuu 5373 pk-yrityksen edustajan vastauksiin. Se kuvaa siten kattavasti suomalaisten pk-yritysten käsityksiä taloudellisen toimintaympäristön muutoksista sekä yritysten liiketoimintaan ja kehitysnäkyymiin vaikuttavista tekijöistä.

Tässä raportissa tarkastellaan pk-yritysten suhdanneodotuksia, yrittäjyysilmapiiriä ja rahoitustilannetta.

Ajankohtaisilla kysymyksillä on tällä kertaa selvitetty muun muassa yritysten viimeaikaisia mahdollisia maksuvaikeuksia sekä viranomaisten toimien vaikutusta pk-yritysten toimintaan.

Tiivistelmä

Suhdannenäkymät

Koko maan pk-yrityksistä 25 % arvioi suhdanteiden paranevan ja 21 % huononevan. Alueella yritykset arvioivat suhdannenäkymät koko maata heikommiksi. Saldoluku on alueella -3 % ja laskua keväästä 2013 on 17 % -yksikköä. Suhdanteiden paranemista odottavia on nyt 9 % -yksikköä vähemmän ja huononemista odottavia 8 % enemmän kuin keväällä 2013.

Kevääseen 2013 verrattuna alueen henkilökunnan määrän muutosta kuvaava saldoluku on heikentynyt 9 % -yksikköä. Pudotus selittyy etenkin henkilöstön määrän suurenemiseen uskovien osuuden pudotuksella (25 % -> 17 %).

Pk-yritysten kehittämistarpeet ja kehittämisen esteet

Pk-yritykset näkevät koko maassa ja alueella eniten kehittämistarvetta markkinoinnissa ja myynnissä. Alueella kehittämistarpeiden järjestys on sama, mutta markkinointi ja myynti eivät ole aivan yhtä yleisesti kehitystarpeiden listalla kuin koko maassa. Sen sijaan henkilöstön kehittämisen ja yhteistyön/verkottumisen ja alihankinnan osalta alueella koetaan olevan koko maata suurempi kehittämistarve.

Päijät-Hämeen alueella yleinen suhdannetilanne/taloustilanne on koko maan lailla yleisin kehittämisen este (29 %). Toiseksi suurimpana kehittämisen esteenä alueella nähdään kilpailutilanne (16 %). On merkillepantavaa, että rahoitus ja yritystoiminnan sääntely koetaan alueella kustannustasoa merkittävämpänä kehittämisen esteenä.

Elinkeinoilmasto ja yrittäjyysilmapiiri

Yrittäjyyteen vaikuttavia sijaintikunnan tekijöitä mittaava elinkeinoindeksi on koko maassa laskenut syksystä 2012. Myös alueen indeksiluku on myös laskenut syksystä 2012, 13:sta 6:een. Alueen pk-yritysten tyytyväisyys yrityksen sijaintikuntaa kohtaan on samalla tasolla kuin koko maassa. Alueella ollaan koko maata tyytyväisempiä liikenneyhteyksiin. Toisaalta koulutustarjontaan, yhteistyömahdollisuuksiin yliopistojen ja korkeakoulujen kanssa sekä esikeinopoliittikkaan kokonaisuudessaan ollaan hyvin tyytymättömiä.

Yrittäjyysilmapiirin osatekijöistä kansalaisten suhtautuminen yrittäjyyteen ja oma kokemus yritysilmapiiristä nähdään huomattavasti myönteisempänä kuin julkisen vallan toiminta yrittäjyyden edistämiseksi.

Sisällys

PK-YRITYSBAROMETRI, SYKSY 2013 ALUERAPORTTI, PÄIJÄT-HÄME	5
1. JOHDANTO	5
1.1 Barometri.....	5
1.2 Aineisto	6
2. YRITYSTEN OSUUDET TOIMIALOILLA	7
3. YRITYKSET JA TYÖLLISYYS	8
4. PK-YRITYSTEN SUHDANNENÄKYMÄT	9
5. PK-YRITYSTEN KEHITTÄMISTARPEET	12
6. PK-YRITYSTEN KEHITTÄMISEN PAHIMMAT ESTEET	13
7. ELINKEINOILMASTO JA YRITTÄJYYSIKILMAPIIRI	16
8. PK-YRITYSTEN KASVUHAKUISUUS	18
9. PK-YRITYSTEN RAHOITUS.....	19
10. AJANKOHTAISET ASIAT	22
SUOMEN YRITTÄJIEN JA ALUEJÄRJESTÖJEN YHTEYSTIEDOT	24
FINNVERA OYJ:N JA ALUEKONTTOREIDEN YHTEYSTIEDOT	25
TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN JA ELY-KESKUSTEN YHTEYSTIEDOT	26

Suomen Yrittäjät: Pk-yritysbarometri, syksy 2013, alueraportti

Julkaisija

Suomen Yrittäjät
PL 999, 00100 HELSINKI
puhelin 09 229 221
toimisto@yrittajat.fi
www.yrittajat.fi

Pk-yritysbarometri, syksy 2013

Alueraportti, Päijät-Häme

1. JOHDANTO

Suomen Yrittäjät, Finnvera Oyj sekä työ- ja elinkeinoministeriö tekevät yhteistyössä pienten ja keskisuurten yritysten toimintaa ja taloudellista toimintaympäristöä kuvaavan Pk-yritysbarometrin kaksi kertaa vuodessa. Barometri julkistetaan sekä valtakunnallisena että alueellisina raporteina.

1.1 Barometri

Pk-yritysbarometrissä on selvitetty suomalaisten pk-yritysten mielikuvia yleisestä suhdannekehityksestä ja oman yrityksen taloudellisesta kehityksestä. Lisäksi on tiedusteltu mm. yrityksen kehittämiseen, kasvuun, elinkeinoilmastoon ja rahoitukseen liittyviä tekijöistä.

Otantalähteenä on käytetty Tilastokeskuksen toimialaluokitusta TOL 2010, Fonecta Kohdistamiskone -yritysrekisteriä sekä Suomen Yrittäjien jäsenrekisteriä, joista otanta on tehty kiintiöidyllä satunnaisotannalla. Otoksessa on kiintiöity yritysten toimiala, koluokka ja sijainti.

Vastaaajajoukon muodostaa 5373 kohderyhmän vaatimukset täyttävää pk-yrityksen edustajaa. Tiedonkeruumenetelmänä on käytetty internetkyselyä. Vastajat kutsuttiin kyselyyn sähköpostitse tai puhelimitse kesä-heinäkuussa 2013. Seuraavalla sivulla on esitetty taustatietoja alueen vastaajista. Tutkimuksen on toteuttanut Taloustutkimus Oy Suomen Yrittäjien, Finnvera Oyj:n sekä työ- ja elinkeinoministeriön toimeksiannosta.

Tutkimusprojektista ovat vastanneet Taloustutkimus Oy:ssä tutkimusjohtaja Pasi Huovinen ja tutkimuspäällikkö Jyrki Kärpänoja. Suomen Yrittäjissä tutkimusprojektista on vastannut varatoimitusjohtaja Timo Lindholm, Finnvera Oyj:ssä viestintäjohtaja Tarja Svartström sekä työ- ja elinkeinoministeriössä kehittämispäällikkö Esa Tikkanen.

1) Raportin alueelliset viittaukset tarkoittavat pääsääntöisesti Suomen Yrittäjien mukaista aluejakoa. Uudella- maalla ja Itä-Uudellamaalla maakuntajaosta on poikettu (Helsinki, Pääkaupunkiseutu ja muu Uusimaa).

2) Lisäksi tutkimusaineistosta tehdään raportit Hämeen, Kaakkois-Suomen, Pohjanmaan ja Uudenmaan ELY- alueille sekä Keski-Pohjanmaan Yrittäjien alueelle. Lisäksi uusina alueina vuonna 2011 mukaan tulivat Espoo ja Vantaa.

3) Helsingin, Pääkaupunkiseudun ja Uudenmaan aikasarjoissa ja kuvioissa olevat luvut ovat vuoden 1999 syksyyn asti koko Uudenmaan alueen lukuja. Pohjanmaan raportissa luvut ovat vuoden 2006 syksyyn asti Etelä-Pohjanmaan ja Pohjanmaan rannikon yhteisiä lukuja.

3) Tutkimustuloksissa esiintyy muutamissa kohdissa käsite '*saldoluku*'. Se kuvaa kyseisten kysymysten kohdalla positiivisista ja negatiivisista vastauksista laskettua prosenttilukujen erotusta.

Esimerkiksi: Pk-yritysten yleiset suhdannenäkymät seuraavan vuoden aikana paranee 39,4 %, huononee 8,6 %
⇒ *saldoluku* = + 30,8 % -31 %

HUOM laskelmissa käytetään tarkkoja, pyöristämättömiä lukuja, vaikka raportissa luvut esitetään kokonaisina ilman desimaaleja.

1.2 Aineisto

Seuraavassa taulukossa on esitetty painottamattomat taustatietojakaumat alueella haastatelluista yrityksistä. Tutkimustuloksissa aineisto on painotettu vastaamaan yritysten todellista toimiala- ja aluejakaamaa. Painotettua otoskokoä käytetään laskentaperusteena, koska tällöin otoksen perusteella lasketut tulokset voidaan yleistää koskemaan koko tutkimuskohteena olevaa pk-sektoria.

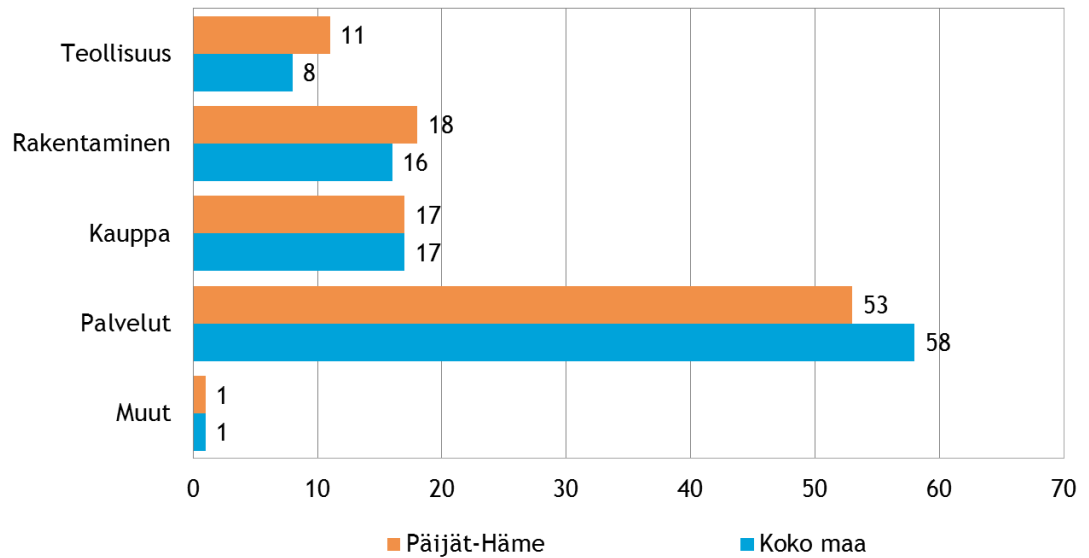
Taulukko 1: Taustatietoja alueelta haastatelluista yrityksistä

		%	n=
Alue	Päijät-Häme	100	168
Päätoimiala	Teollisuus	26	43
	Rakentaminen	11	19
	Kauppa	10	17
	Palvelut	53	89
Liikevaihto vuonna 2012	alle 0,2 miljoonaa euroa	40	68
	0,2-0,49 miljoonaa euroa	18	30
	0,5 - 0,99 miljoonaa euroa	13	22
	1,0-1,49 miljoonaa euroa	8	13
	1,5-1,99 miljoonaa euroa	4	7
	2,0-4,99 miljoonaa euroa	8	14
	5 miljoonaa euroa tai yli	7	12
Yrityksen kasvuhaluus	Voimakkaasti kasvuhakuiset	5	8
	Kasvuhakuiset	40	67
	Asemansa säilyttäjät	33	55
	Ei kasvutavoitteita	17	29
	Toimintansa lopettavat	4	7
Yrityksellä vientitoimintaa	Kyllä	20	33
	Ei	80	135
Perustamisvuosi	Ennen 1990	23	39
	1990-1999	20	34
	2000-2009	30	50
	2010-	15	26
Vastaajan asema	Yrittäjä	87	125
	Palkattu toimitusjohtaja	12	17
	Muu	1	1

2. YRITYSTEN OSUUEDET TOIMIALOILLA

Suomessa oli 262 548 yritystä ^[1] vuonna 2011. Näistä yrityksistä noin 9333 toimi alueella. Koko maassa palvelualan yrityksiä oli noin 58 %, kaupan -17 %, rakentamisen -16 % ja teollisuudenalan yrityksiä 8 %. Alueella oli palveluun kuuluvia yrityksiä koko maasta suhteellisesti vähemmän. Teollisuuden yrityksiä alueella oli enemmän kuin koko maassa.

Kuva 1. Yritysten osuudet eri toimialoilla, %

1. Lähde: Tilastokeskus: Yritys- ja toimipaikkarekisteri, pl. toimiala A. maa-, metsä- ja kalatalous

3. YRITYKSET JA TYÖLLISYYS

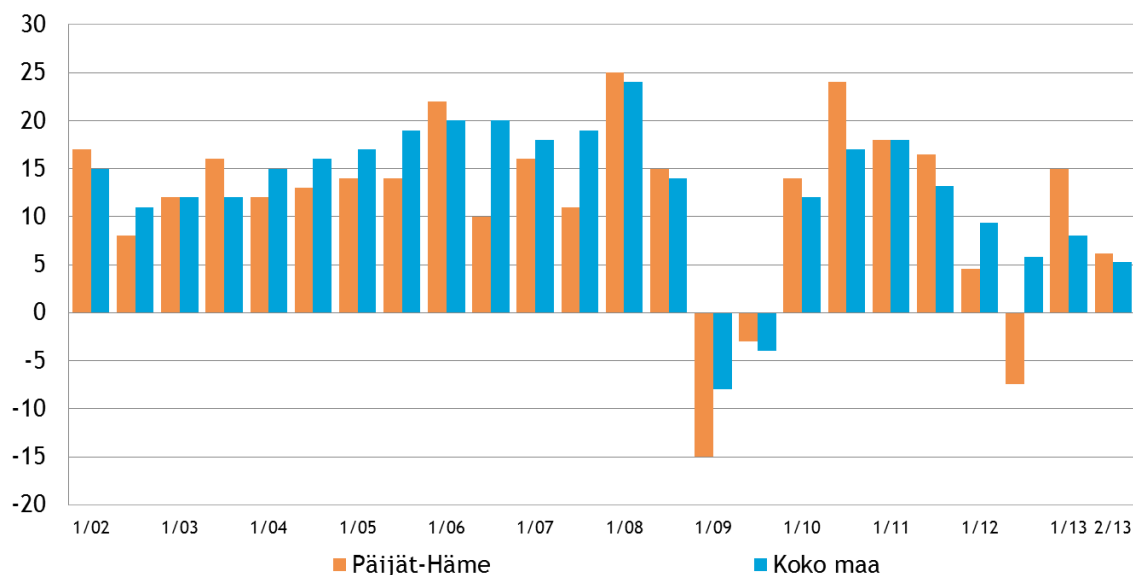
Työllisten määrä oli Tilastokeskuksen työvoimatiedustelun ^[2] mukaan koko maassa kesäkuussa 2013, 2 578 000 henkeä. Lukema on hieman vähemmän kuin vuotta aikaisemmin vastaavana ajankohtana. Palkansaajien määrä kasvoi hieman, mutta yrittäjien määrä väheni. Työttömyysaste oli koko maassa kesäkuussa 2013 9,1 % ^[2]. Lukema on 0,5 prosenttiyksikköä pienempi kuin vuotta aiemmin. Alueella työskenteli 2013/II yhteensä 88 000 henkilöä ^[3] työttömyysasteen ollessa 7,7 % ^[4]. Työttömyysaste on laskenut alueella -1,5 prosenttiyksikköä vuoden 2012 vastaavaan ajankohtaan verrattuna ^[4].

Taulukko 2: Pk-yritysten suhdannenäkymät henkilökunnan määrän osalta seuraavan vuoden kuluttua, %

	Suurempi	Yhtäsuuri	Pienempi	Saldoluku
Päijät-Häme	17	72	11	6
Koko maa	17	72	11	5

Pk-yritysbarometrin vastaajista vajaa viidesosa (17 %) arvioi henkilökunnan määrän kasvavan seuraavan vuoden kuluttua kun taas 11 % arvioi henkilökunnan määrän pienenevän. Saldoluku on 5 %. Alueella saldoluku on 6 %. Kevääseen 2013 verrattuna alueen henkilökunnan määrän muutosta kuvaava saldoluku on heikentynyt jopa 9 % -yksikköä. Pudotus selittyy etenkin henkilöstön määrän suurenemiseen uskovien osuuden pudotuksella (25 % -> 17 %).

Kuva 2. Henkilökunnan määrän muutosodotukset seuraavan vuoden aikana, saldoluku (%)

2. Lähde: Tilastokeskus: Työvoimatutkimus 2013, kesäkuu

3. Lähde: Tilastokeskus: Työvoimatutkimus 2013, liitetaulukko 31. Työlliset maakunnittain

4. Lähde: Tilastokeskus: Työvoimatutkimus 2013, liitetaulukko 43. Työttömyysaste maakunnittain

4. PK-YRITYSTEN SUHDANNENÄKYMÄT

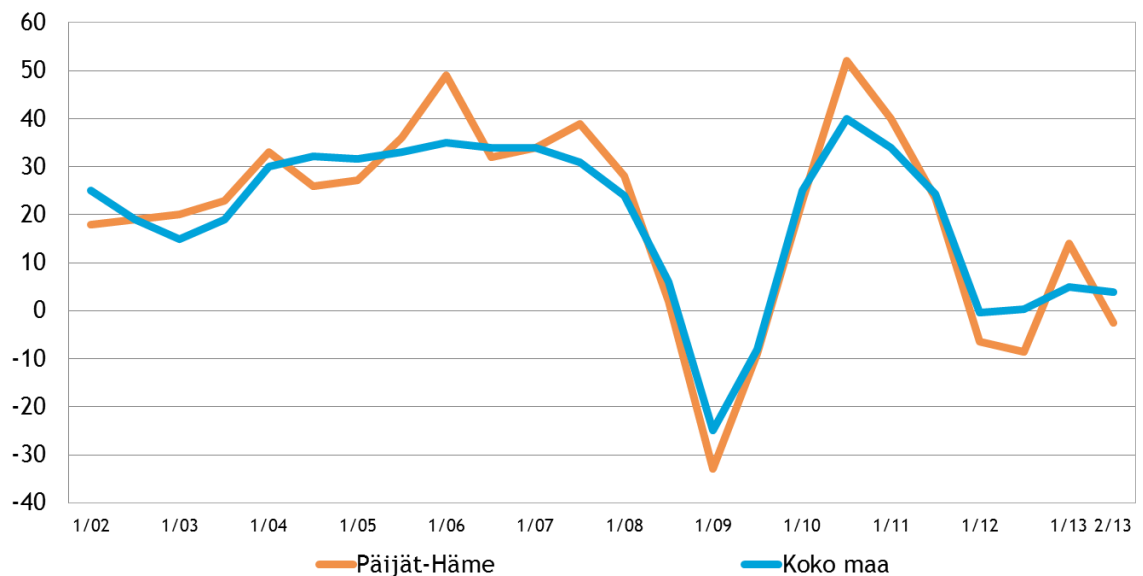
Pk-yritysten suhdannenäkymiä kuvaava saldoluku on koko maassa pysynyt samana verrattuna kevääseen 2013. 54 % koko maan pk-yrityksistä arvioi suhdanteiden pysyvän ennallaan lähimmän vuoden aikana. Koko maan pk-yrityksistä 25 % arvioi suhdanteiden paranevan ja 21 % huononevan. Alueella yritykset arvioivat suhdannenäkymät koko maata heikommiksi. Saldoluku on alueella -3 % ja laskua keväästä 2013 on 17 % -yksikköä. Suhdanteiden paranemista odottavia on nyt 9 % -yksikköä vähemmän ja huononemista odottavia 8 % enemmän kuin keväällä 2013.

Taulukko 3: Pk-yritysten suhdannenäkymät oman yrityksen kannalta lähimmän vuoden aikana, %

	Paranee	Pysyy ennallaan	Huononee	Saldoluku
Päijät-Häme	24	49	27	-3
Koko maa	25	54	21	4

Seuraavassa kuvassa on esitetty pk-yritysten suhdannenäkymien kehitys tutkimusjaksosta 1/02 lähtien.

Kuva 3. Yleiset suhdannenäkymät lähimmän vuoden aikana, saldoluku (%)

Taulukko 4: Pk-yritysten odotukset tutkimuksen eri osa-alueiden kehityksestä seuraavan vuoden kuluttua, %

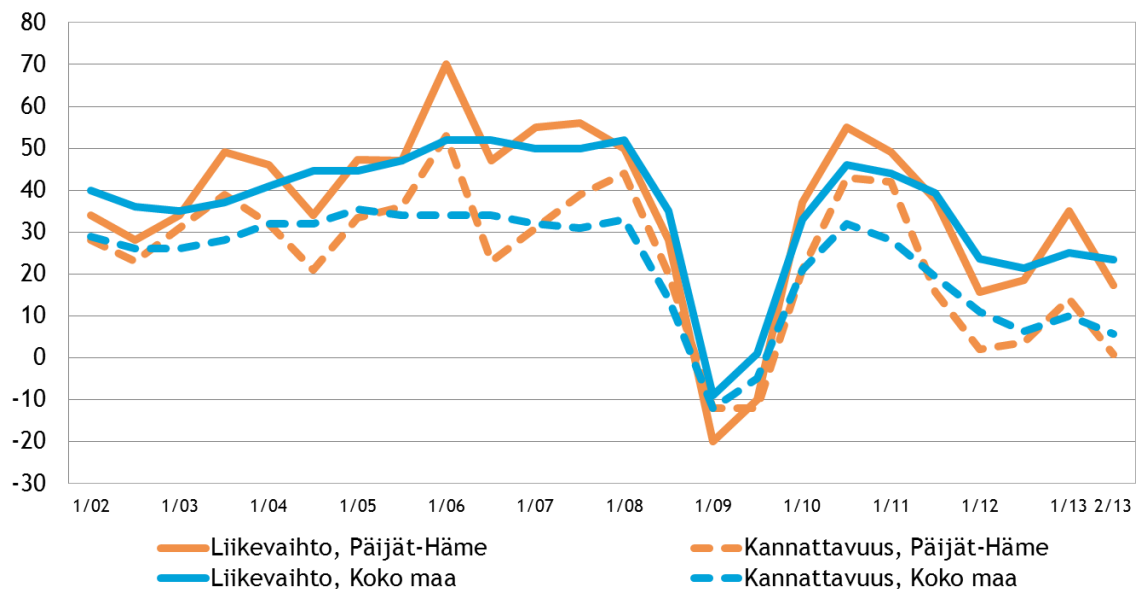
	Suurempi	Yhtä suuri	Pienempi	Saldoluku
Liikevaihto				
Päijät-Häme	38	41	21	17
Koko maa	41	41	18	23
Investointien arvo				
Päijät-Häme	18	49	34	-16
Koko maa	17	57	26	-9
Viennin arvo				
Päijät-Häme	10	72	18	-8
Koko maa	12	73	15	-2
Tuonnin arvo				
Päijät-Häme	4	79	17	-12
Koko maa	11	74	15	-4
Tuotantokustannukset				
Päijät-Häme	46	43	12	34
Koko maa	42	49	9	33
Tuotteiden tai palveluiden hinnat				
Päijät-Häme	40	53	7	32
Koko maa	44	51	6	38
Kannattavuus				
Päijät-Häme	29	43	28	1
Koko maa	30	46	24	6
Vakavaraisuus				
Päijät-Häme	29	51	19	10
Koko maa	29	56	15	14
Tuotekehityspanostukset				
Päijät-Häme	24	50	26	-2
Koko maa	21	60	19	2
Tilausten määrä				
Päijät-Häme	34	43	23	11
Koko maa	35	45	20	15
Kapasiteetin käyttöaste				
Päijät-Häme	23	47	30	-8
Koko maa	36	47	17	19

Eri osatekijöiden suhdanteita arvioitaessa tuotteiden ja palveluiden hintojen nousuun uskotaan saldoluvun (38 %) perusteella yleisimmin. Myös tuotantokustannusten (saldoluku 33 %) ja liikevaihdon (23 %) kasvuun uskovia on selvästi enemmän kuin laskuun uskovia.

Alueella uskotaan kaikkein yleisimmin tuotantokustannusten kasvuun (saldoluku 34 %, 27 % 1/2013). Tuotteiden ja palveluiden hintojen kasvuun uskovia on vähemmän kuin keväällä 2013 ja osatekijä saa toiseksi suurimman saldoluvun 32 % (46 % 1/2013). Muiden osatekijöiden suhteen kasvuodotukset ovat selvästi maltillisemmat, elleivät jopa miinusmerkkiset. Investointien arvon odotetaan alueella pysyvän ennallaan tai vähenevän suhteellisesti enemmän kuin koko maassa (saldoluku -16 %).

Kuvassa 4 on esitetty pk-yritysten liikevaihdon ja kannattavuuden suhdannenäkymien kehittyminen koko maassa ja alueella. Alueella liikevaihdon odotettu kehitys on painunut alle koko maan tason.

Kuva 4: Suhdannenäkymät seuraavan vuoden aikana, saldoluku (%)

5. PK-YRITYSTEN KEHITTÄMISTARPEET

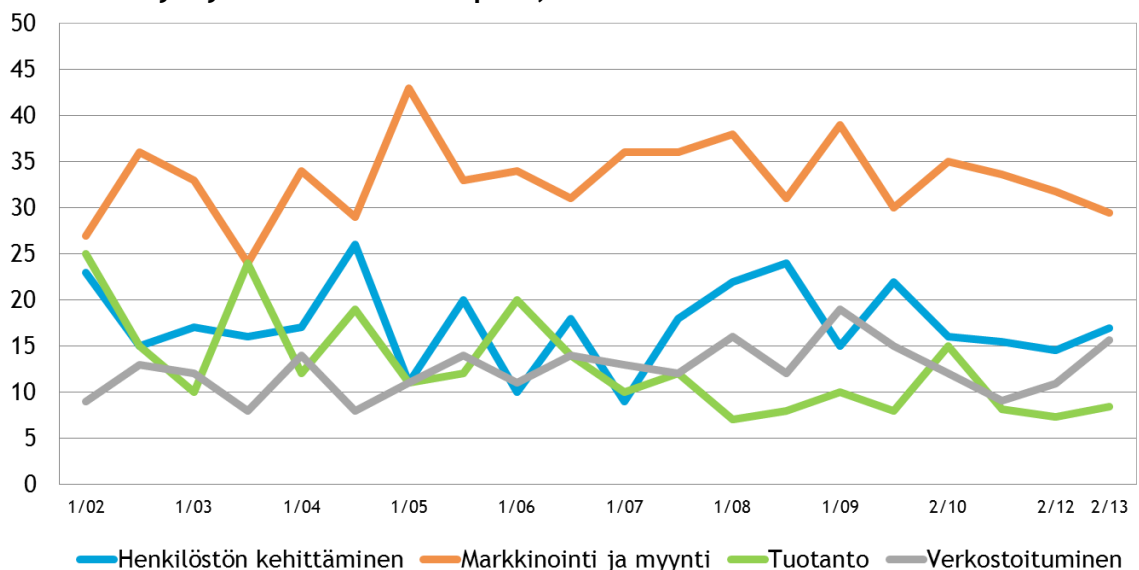
Taulukko 5: Pk-yritysten kehittämistarpeet tällä hetkellä, %.

	Päijät-Häme	Koko maa
Johtaminen	5	5
Yrityksen hallitustyöskentely	2	1
Henkilöstön kehittäminen ja koulutus	17	13
Markkinointi ja myynti	29	35
Vienti ja kansainvälistyminen	2	3
Rahoitus, talous ja laskentatoimi	11	9
Tuotanto ja materiaalityöskentely, tietotekniikka, tuotekehitys, laatu	8	8
Yhteistyö/verkottuminen, alihankinta	16	12
Ympäristö- /muiden säädösvaatimusten ottaminen huomioon toiminnassa	1	3
Ei kehittämistarpeita /ei vastusta	9	11

Koko maan tasolla pk-yritykset näkevät eniten kehittämistarvetta markkinoinnissa ja myynnissä (35 %). Seuraavaksi eniten kehittämistarvetta nähdään henkilöstön kehittämisen ja koulutuksen (13 %) sekä yhteistyön/verkottumisen ja alihankinnan (12 %) suhteen. Alueella kehittämistarpeiden järjestys on sama, mutta markkinointi ja myynti eivät ole aivan yhtä yleisesti kehitystarpeiden listalla kuin koko maassa. Sen sijaan henkilöstön kehittämisen ja yhteistyön/verkottumisen ja alihankinnan osalta alueella koetaan olevan koko maata suurempi kehittämistarve. Ympäristö- /muiden säädösvaatimusten ottaminen huomioon toiminnassa koetaan kehitystarpeista vähäisimmäksi.

Kuvasta 5 voidaan havaita, että alueen yritysten tarve kehittää markkinointi ja myyntiponnistelujaan on vähentynyt viimeisen kolmen vuoden aikana. Verkostoituminen on yleistynyt kehittämistarpeista voimakkaimmin.

Kuva 5: Pk-yritysten kehittämistarpeet, %

6. PK-YRITYSTEN KEHITTÄMISEN PAHIMMAT ESTEET

Koko maassa pk-yritysten pahimpana kehittämisen esteenä nähdään yleinen suhdanne-tilanne/taloustilanne (32 %). Kustannustaso nähdään koko maassa toiseksi suurimpana kehittämisen esteenä (16 %). Päijät-Hämeen alueella yleinen suhdannetilanne/taloustilanne on koko maan lailla yleisin kehittämisen este (29 %). Suhdannetilannetta ei koeta kuitenkaan kehittämisen esteenä yhtä yleisesti kuin koko maassa. Toiseksi suurimpana kehittämisen esteenä alueella nähdään kilpailutilanne (15 %). On merkillepantavaa, että rahoitus ja yritystoiminnan sääntely koetaan alueella kustannustasoa merkittävämpänä kehittämisen esteenä.

Rahoituksen merkitys kehittämisen esteenä on kasvanut aiemmista kierroksista. Merkitys on kasvanut alueen kaikkien yritysten parissa riippumatta siitä, onko kyseessä kasvuhakuinen yritys vai ei.

Taulukko 6: Pk-yritysten pahimmat kehittämisen esteet, %

	Päijät-Häme	Koko maa
Yritystoiminnan sääntely	13	10
Kustannustaso	12	16
Kilpailutilanne	15	14
Rahoitus	13	10
Resurssitekijät	11	14
Yleinen suhdanne-/taloustilanne	29	32
Ei osaa sanoa	6	4

Taulukko 6.1: Merkittävin sääntelyn este kehittämisessä, %

	Päijät-Häme	Koko maa
Byrokratia	46	53
Työlainsäädäntö	17	12
Työehtosopimukset	17	18
Muu sääntely	20	16

Taulukko 6.2: Merkittävin kustannusten este kehittämisessä, %

	Päijät-Häme	Koko maa
Verotus	25	26
Palkkataso	15	18
Työn sivukulut	47	39
Muut tuotantokustannukset	13	17

Taulukko 6.3: Merkittävien kilpailutilanteen este kehittämisessä, %

	Päijät-Häme	Koko maa
Kireä kilpailutilanne	55	47
Markkinoiden liiallinen keskittyminen	6	12
Julkisen sektorin elinkeinotoiminta	7	6
Harmaa talous	7	7
Kysynnän riittämättömyys	25	26

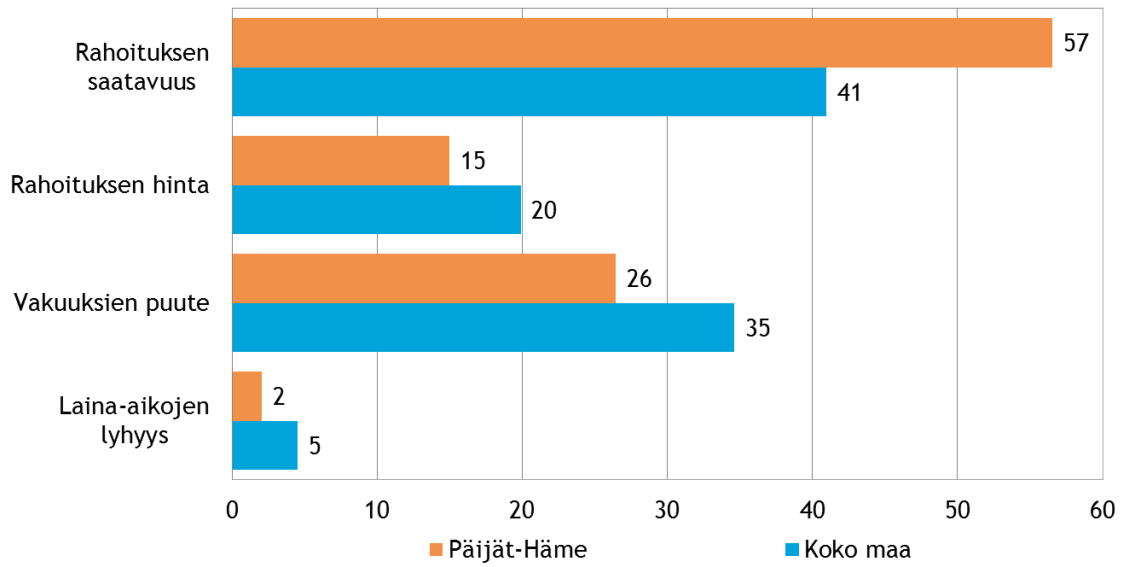
Taulukko 6.4: Merkittävien rahoituseste kehittämisessä, %

	Päijät-Häme	Koko maa
Rahoituksen saatavuus	57	41
Rahoituksen hinta	15	20
Vakuuksien puute	26	35
Laina-aikojen lyhyys	2	5

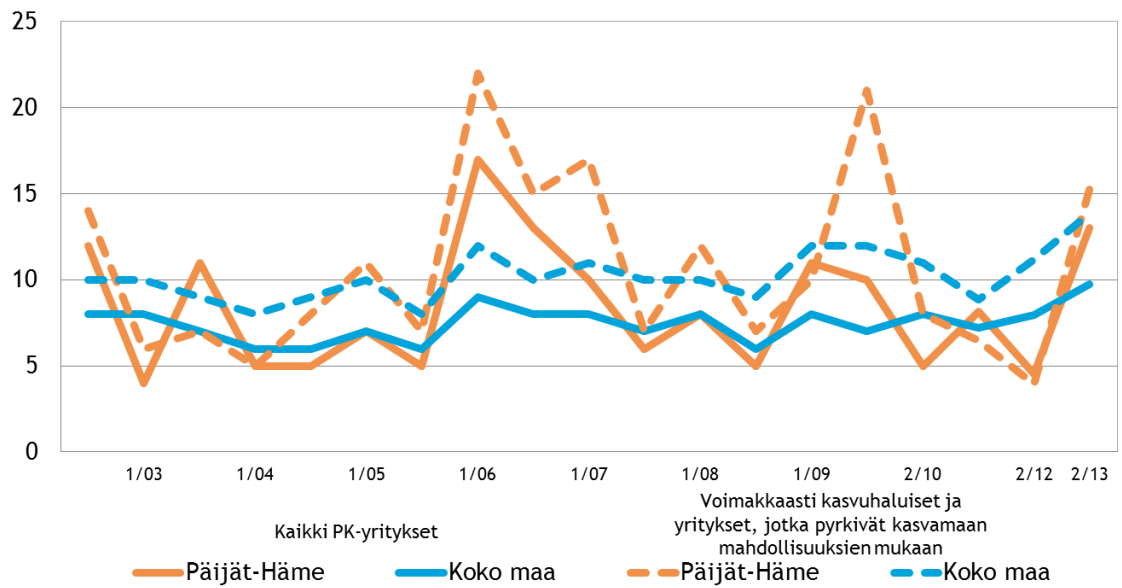
Taulukko 6.5: Merkittävien resurssitekijöiden este kehittämisessä, %

	Päijät-Häme	Koko maa
Ammattitaitoisen työvoiman saatavuus	60	58
Alihankkijoiden/ osatoimittajien saatavuus	8	8
Toimitilat	12	10
Koneet ja laitteet	4	6
Muut resurssitekijät, esim. raaka-aineet	16	18

Kuva 6: Pk-yritysten kehittämisen esteet - rahoitus, %

Kuva 7: Pk-yritysten kehittämisen esteet - rahoitus kehittämisen pahin este, %

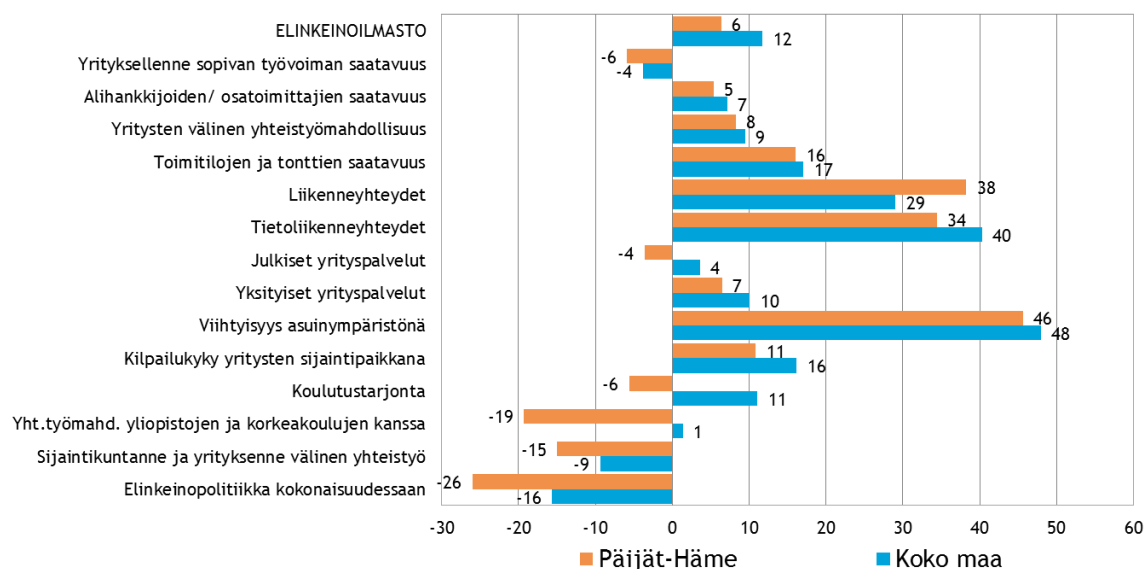
7. ELINKEINOILMASTO JA YRITTÄJYYSIKILMÄPIIRI

Yrittäjyyteen vaikuttavia sijaintikunnan tekijöitä mittaava elinkeinoindeksi on koko maassa laskenut syksystä 2012. Myös alueen indeksiluku on myös laskenut syksystä 2012, 13:sta 6:een.

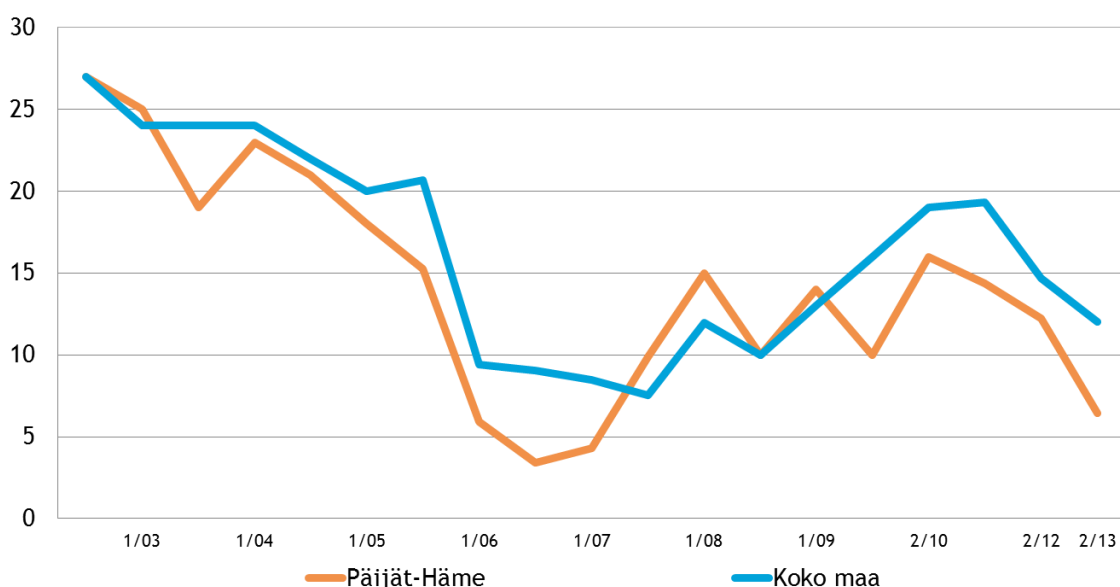
Koko maan pk-yritysten vastaajat ovat tyytyväisimpiä yrityksensä sijaintikunnan viihtyisyyteen asuinympäristönä (indeksiluku 48). Tyytymättömyyttä aiheuttaa sijaintikunnan elinkeinopolitiikka.

Alueen pk-yritysten tyytyväisyys yrityksen sijaintikuntaa kohtaan on samalla tasolla kuin koko maassa. Alueella ollaan koko maata tyytyväisempiä liikenneyhteyksiin. Koulutustarjontaan, yhteistyömahdollisuuksiin yliopistojen ja korkeakoulujen kanssa sekä elinkeinopolitiikkaan kokonaisuudessaan ollaan hyvin tyytymättömiä.

Kuva 8: Elinkeinoilmasto, Indeksi

Kuva 9: Elinkeinoilmasto, Indeksi

Yrittäjyysilmapiirin osatekijöistä kansalaisten suhtautuminen yrittäjyyteen ja oma kokemus yritysilmapiiristä nähdään huomattavasti myönteisempänä kuin julkisen vallan toiminta yrittäjyyden edistämiseksi. Tämä tulos on hyvin samankaltainen niin alueen kuin koko maan yritysten parissa.

Taulukko 7: Arvio yrittäjyysilmapiiristä, %

	1 erittäin huono	2	3	4	5 erittäin hyvä
Oma kokemus yritysilmapiiristä					
Päijät-Häme	11	20	40	27	3
Koko maa	6	21	39	30	4
Kansalaisten suhtautuminen yrittäjyyteen					
Päijät-Häme	7	16	42	28	7
Koko maa	4	19	41	32	4
Julkisen vallan toiminta yrittäjyyden edistämiseksi valtakunnan tasolla					
Päijät-Häme	29	39	24	8	1
Koko maa	23	39	30	8	1
Julkisen vallan toiminta yrittäjyyden edistämiseksi alue-/paikallistasolla					
Päijät-Häme	25	34	29	11	1
Koko maa	17	34	35	13	1
Julkisten rahoittajien toiminta yrittäjyyden edistämiseksi					
Päijät-Häme	13	27	43	13	3
Koko maa	10	23	44	20	3
Markkinaehtoisten rahoittajien toiminta yrittäjyyden edistämiseksi					
Päijät-Häme	9	34	43	13	1
Koko maa	11	28	43	17	2

8. PK-YRITYSTEN KASVUHAKUISUUS

Koko maan pk-yrityksistä 38 % on mahdollisuuksien mukaan kasvamaan pyrkiviä. Asemansa säilyttämään pyrkiviä pk-yrityksiä on 34 % ja yritystoiminnan loppumista ennakkoivia 3 %. Myös alueella yleisin ryhmä muodostuu mahdollisuuksien mukaan kasvamaan pyrkivistä yrityksistä (39 %).

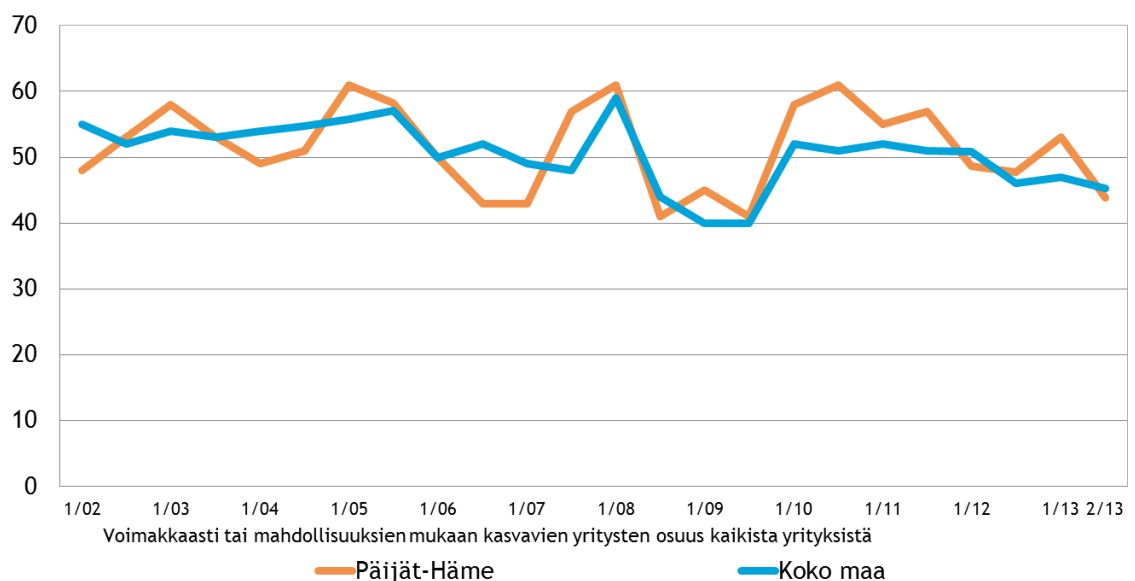
Verrattuna kevään 2013 tulokseen voimakkaasti tai mahdollisuuksien mukaan kasvavien pk-yritysten osuus on laskenut - alueella jyrkemmin kuin koko maassa.

Taulukko 8: Pk-yritysten kasvuhakuisuus, %

	Voimakkaasti kasvuhakuiset	Kasvuhakuiset	Asemansa säilyttäjät	Ei kasvutavoitetta	Toimintansa lopettavat
Päijät-Häme	5	39	35	16	5
Koko maa	7	38	34	18	3

Kuva 10: Pk-yritysten kasvuhakuisuus, %

(Voimakkaasti tai mahdollisuuksien mukaan kasvavien yritysten osuus kaikista yrityksistä)

9. PK-YRITYSTEN RAHOITUS

Pk-yritysten yleisin pääpankki on koko maassa joko OP-Pohjola (Osuuspankki) (38 %) tai Nordea (33 %). Nordean asema alueen pääpankkina on korostunut selvästi. Koko maan pk-yrityksistä 47 % on ottanut lainaa rahoituslaitoksilta.

Päijät-Hämeessä lainaa rahoituslaitoksilta on 52 % pk-yrityksistä (taulukko 10). Lainaa omaavia yrityksiä on 2 % -yksikköä vähemmän kuin kevään 2013 kierroksella.

Taulukko 9: Yrityksen pääpankki, %

	Päijät-Häme	Koko maa
Nordea	45	33
OP-Pohjola (Osuuspankki)	31	38
Paikallisosuuspankki	1	4
Danske Bank (Sampo Pankki)	8	9
Säästöpankki	5	8
Handelsbanken	6	3
Muu	5	4
EOS	0	1

Taulukko 10: Onko yrityksellänne lainaa rahoituslaitoksilta?, %

	Ei	Kyllä	Ei osaa sanoa
Päijät-Häme	47	52	1
Koko maa	52	47	1

Koko maan pk-yrityksistä 28 % ja alueen pk-yrityksistä 34 % on ottanut ulkopuolista rahoitusta viimeisten 12 kuukauden aikana. Pankista ulkopuolista rahoitusta on ottanut koko maan pk-yrityksistä 74 % ja alueen pk-yrityksistä 68 %.

Taulukko 11: Oletteko ottaneet ulkopuolista rahoitusta viimeisen 12 kk:n aikana?, %

	Ei	Kyllä	Ei osaa sanoa
Päijät-Häme	66	34	0
Koko maa	72	28	1

Taulukko 12: Mistä olette ottaneet rahoitusta?, %

	Päijät-Häme	Koko maa
Pankista	68	74
Rahoitusyhtiöstä	24	18
Finnverasta	27	20
Vakuutusyhtiöstä/eläkevakuutusyhtiöstä	3	1
Pääomasijoittajalta	2	6
Tekesistä	5	4
ELY-keskuksesta	3	6
Muualta	11	9

Valtaosa koko maan ja alueen pk-yrityksistä ei aio hakea ulkopuolista rahoitusta seuraavan 12 kuukauden aikana. Alueen tulokset ovat saman kaltaiset koko maan tulosten kanssa.

Taulukko 13: Aiotteko ottaa ulkopuolista rahoitusta seuraavan 12 kk:n aikana?, %

	Ei	Kyllä	Ei osaa sanoa
Päijät-Häme	74	26	0
Koko maa	76	24	1

Taulukko 13.1: Mistä aiotte ottaa ulkopuolista rahoitusta?, %

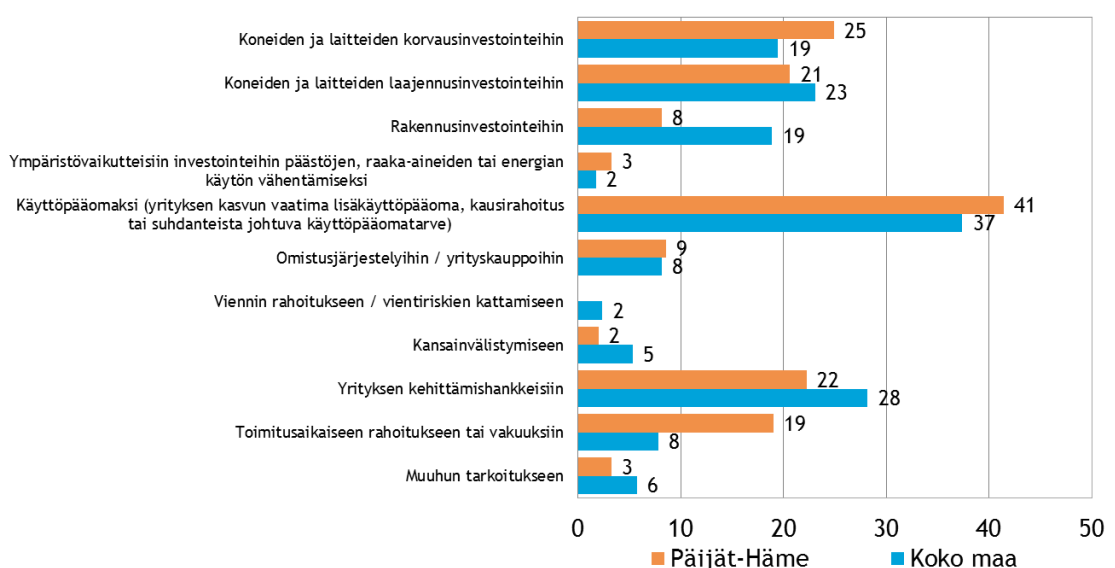
	Päijät-Häme	Koko maa
Pankista	74	74
Rahoitusyhtiöstä	31	21
Finnverasta	30	26
Vakuutusyhtiöstä/eläkevakuutusyhtiöstä	0	3
Pääomasijoittajalta	8	14
Tekesistä	4	10
ELY-keskuksesta	7	15
Muualta	0	6

Taulukko 13.2: Mihin käyttötarkoituksiin aiotte pääasiassa ottaa ulkoista rahoitusta?, %

	Päijät-Häme	Koko maa
Koneiden ja laitteiden korvausinvestointeihin	25	19
Koneiden ja laitteiden laajennusinvestointeihin	21	23
Rakennusinvestointeihin	8	19
Ympäristövaikutteisiin investointeihin päästöjen, raaka-aineiden tai energian käytön vähentämiseksi	3	2
Käyttöpääomaksi (yrityksen kasvun vaatima lisäkäyttöpääoma, kausirahoitus tai suhdanteista johtuva käyttöpääomatarve)	41	37
Omistusjärjestelyihin / yrityskauppoihin	9	8
Viennin rahoitukseen / vientiriskien kattamiseen	0	2
Kansainvälistymiseen	2	5
Yrityksen kehittämishankkeisiin	22	28
Toimitusaikaiseen rahoitukseen tai vakuuksiin	19	8
Muuhun tarkoitukseen	3	6
Ei vastausta	0	1

Koko maassa sekä alueella yleisin ulkoisen rahoituksen käyttötarkoitus on käyttöpääoma. Alueella tämä tarkoitus on jopa hieman koko maata yleisempi. Alueella käyttötarkoituksena korostuu lisäksi myös koneiden ja laitteiden korvausinvestoinnit sekä toimitusaikainen rahoitus tai vakuudet. Rakennusinvestoinnit alikorostuvat alueella huomattavasti.

Kuva 11. Mihin käyttötarkoitukseen aiotte pääasiassa ottaa ulkoista rahoitusta? Yritykset, jotka aikovat ottaa ulkopuolista rahoitusta, %

10. AJANKOHTAISET ASIAT

Pk-yrityksistä koko maassa maksuvaikeuksia on ollut 20 % yrityksistä. Vastaava lukema alueella on 21 %. Koko maassa sekä alueella lukema on kohonnut hieman kevään 2013 tulokseen verrattuna.

Taulukko 14: Onko yrityksellänne ollut maksuvaikeuksia viimeisen 3 kuukauden aikana?, %

	Ei	Kyllä	Ei osaa sanoa
Päijät-Häme	79	21	0
Koko maa	79	20	0

Vajaa puolet pk-yrityksistä ilmoittaa joutuneensa hyväksymään vaatimuksia yli 30 päivän maksuajoista. Alueella vastaavia vaatimuksia hyväksymään kokeneita yrityksiä on 49 %. Alueen yritykset ilmoittavat muita yleisemmin joutuneensa myöntämään pisimmillään yli 60 päivän maksuaikoja.

Taulukko 15: Oletteko joutuneet hyväksymään yritysasiakkaidenne tai yhteistyökumppaninne vaatimuksesta, että ne maksavat laskunsa yrityksellenne yli 30 päivän maksuaikoja käyttäen?, %

	Kyllä	Ei	Ei osaa sanoa
Päijät-Häme	49	50	1
Koko maa	43	56	1

Taulukko 15.1: Ovatko pisimmät maksuajat olleet, %

	30-59 päivää	60 päivää	Yli 60 päivää
Päijät-Häme	41	16	43
Koko maa	46	18	36

Yli 60 % koko maan alueen vastaajista on kokenut viranomaisten epäyhtenäisen tai epäoikeudenmukaisen lakien- tai ohjeistusten tulkinnan vaikeuttaneen yritystoimintaansa. Kyseessä on voittopuolisesti katsottu olleen jonkun muun kuin alueellisen tai kunnallisen viranomaisen toiminnan.

Taulukko 16: Onko viranomaisten mielestänne epäyhtenäinen tai epäoikeudenmukainen käytäntö lainsäädännön ja muun viranomaisohjeistuksen tulkinnassa vaikeuttanut yritystoimintaanne?, %

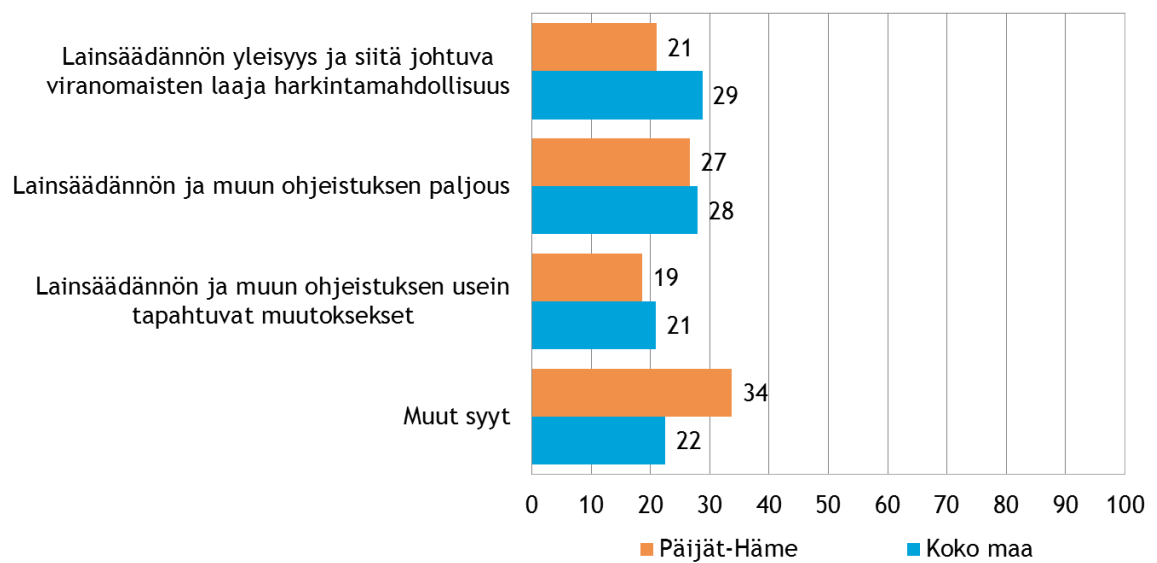
	Kyllä, merkittävästi	Kyllä, jossain määrin	Ei lainkaan
Päijät-Häme	22	40	38
Koko maa	16	45	39

Taulukko 16.1: Minkä viranomaisen toiminnasta on yrityksenne kohdalla ollut kyse?, %

	Päijät-Häme	Koko maa
Aluehallintovirasto	15	11
ELY-keskus	19	14
Kunnan hankintatoiminta	7	16
Kunnan rakennusvalvonta	11	11
Muu viranomainen	56	60

Kuva 12. Keskeisin syy viranomaisten epäyhtenäiseen toimintaan, %

SUOMEN YRITTÄJIEN JA ALUEJÄRJESTÖJEN YHTEYSTIEDOT

Suomen Yrittäjät

Mannerheimintie 76 A, 00250 Helsinki, PL 999, 00101 Helsinki
puhelin 09 229 221, faksi 09 229 229 80
toimisto@yrittajat.fi, www.yrittajat.fi

Etelä-Karjalan Yrittäjät ry
www.yrittajat.fi/etelakarjala
puhelin 010 470 1100

Etelä-Pohjanmaan Yrittäjät ry
www.yrittajat.fi/etelapohjanmaa
puhelin (06) 420 5000

Etelä-Savon Yrittäjät ry
www.yrittajat.fi/etelasavo
puhelin 0500 651 312

Helsingin Yrittäjät ry
www.yrittajat.fi/helsinki
puhelin 050 575 2353

Hämeen Yrittäjät ry
www.yrittajat.fi/hame
puhelin 010 229 0390

Kainuun Yrittäjät ry
www.yrittajat.fi/kainuu
puhelin 010 387 7870

Keski-Pohjanmaan Yrittäjät ry
www.yrittajat.fi/keskipohjanmaa
puhelin 06 831 5292

Keski-Suomen Yrittäjät ry
www.yrittajat.fi/keskisuomi
puhelin 010 425 9200

Kymen Yrittäjät ry
www.yrittajat.fi/kymi
puhelin 05 544 3030

Lapin Yrittäjät ry
www.yrittajat.fi/lappi
puhelin 0400 898 200

Länsipohjan Yrittäjät ry
www.yrittajat.fi/lansipohja
puhelin 0500 693 745

Pirkanmaan Yrittäjät ry
www.yrittajat.fi/pirkanmaa
puhelin 03 251 6500

Pohjois-Karjalan Yrittäjät ry
www.yrittajat.fi/pohjoiskarjala
puhelin 0500 170 600

Pohjois-Pohjanmaan Yrittäjät ry
www.yrittajat.fi/pohjoispohjanmaa
puhelin 010 322 1980

Päijät-Hämeen Yrittäjät ry
www.yrittajat.fi/paijathame
puhelin 010 3224 300

Pääkaupunkiseudun Yrittäjät ry
www.yrittajat.fi/paakaupunkiseutu
puhelin 010 422 1400

Espoon Yrittäjät ry
www.yrittajat.fi/espoo
puhelin 010 422 1400

**Kauniaisten Yrittäjät ry -
Grankulla Företagare rf**
www.yrittajat.fi/kauniainen
puhelin 010 420 6900

Vantaan Yrittäjät ry
www.yrittajat.fi/vantaa
puhelin 010 322 1722

Rannikko-Pohjanmaan Yrittäjät ry
www.yrittajat.fi/rannikkopohjanmaa
puhelin 06 356 0800

Satakunnan Yrittäjät ry
www.yrittajat.fi/satakunta
puhelin 02 634 9900

Savon Yrittäjät ry
www.yrittajat.fi/savo
puhelin 017 368 0500

**Uudenmaan Yrittäjät ry -
Nylands Företagare rf**
www.yrittajat.fi/uusimaa
puhelin 010 231 3050

Varsinais-Suomen Yrittäjät ry
www.yrittajat.fi/varsinaissuomi
puhelin 02 275 7100

FINNVERA OYJ:N JA ALUEKONTTOREIDEN YHTEYSTIEDOT

Aluekonttorit

Helsinki

Eteläesplanadi 8, PL 1010, 00101 Helsinki

Joensuu

Torikatu 9 A, 80100 Joensuu

Jyväskylä

Sepänkatu 4, 40100 Jyväskylä

Kajaani

Kauppakatu 1, 87100 Kajaani

Kuopio

Kallanranta 11, PL 1127, 70111 Kuopio

Lahti

Laiturikatu 2, 5. kerros, 15140 Lahti

Lappeenranta

Snellmaninkatu 10, 53100 Lappeenranta

Mikkeli

Linnankatu 5, 50100 Mikkeli

Oulu

Asemakatu 37, 90100 Oulu

Pori

Valtakatu 6, 28100 Pori

Rovaniemi

Maakuntakatu 10, PL 8151, 96101 Rovaniemi

Seinäjoki

Kauppatori 1-3, 60100 Seinäjoki

Tampere

Hämeenkatu 9, PL 559, 33101 Tampere

Turku

Eerikinkatu 2, 20100 Turku

Vaasa

Pitkämäkatu 55, 65100 Vaasa

Pietarin-edustusto

Finnvera Plc
Representative Office in
St. Petersburg
Finland House
Bolshaya Konyushennaya St. 8
191186 St. Petersburg, Russia
PL 95, 53501 Lappeenranta
puh. +358 405 088 956

Pääkonttori**Finnvera Oyj****Helsinki**

Eteläesplanadi 8, PL 1010, 00101 Helsinki

Kuopio

Kallanranta 11, PL 1127, 70111 Kuopio

Finnvera Oyj

valtakunnallinen vaihde 029 460 11
www.finnvera.fi

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN JA ELY-KESKUSTEN YHTEYSTIEDOT

Työ- ja elinkeinoministeriö
Aleksanterinkatu 4, 00170 Helsinki
PL 32, 00023 Valtioneuvosto
puhelin 029 506 0000
www.tem.fi

Etelä-Pohjanmaan ELY
Alvar Aallon katu 8, 60100 Seinäjoki
puhelin 0295 027 500
www.ely-keskus.fi/etela-pohjanmaa

Etelä-Savon ELY
Jääkärintie 14, Mikonkatu 5,
PL 164, 50101 Mikkeli
puhelin 0295 024 000
www.ely-keskus.fi/etela-savo

Hämeen ELY
Kirkkokatu 12, 15140 Lahti
Birger Jaarlin katu 15, 13100 Hämeenlinna
puhelin 0295 025 000
www.ely-keskus.fi/hame

Kaakkois-Suomen ELY
Salpausselänkatu 22, PL 1041, 45101 Kouvola
Kauppakatu 40 D, 53100 Lappeenranta
puhelin 0295 029 000
www.ely-keskus.fi/kaakkois-suomi

Kainuun ELY
Kalliokatu 4, PL 115, 87101 Kajaani
puhelin 0295 023 500
www.ely-keskus.fi/kainuu

Keski-Suomen ELY
Piippukatu 11 (Innova 1) PL 250,
40101 Jyväskylä
puhelin 0295 024 500
www.ely-keskus.fi/keski-suomi

Lapin ELY
Ruokasenkatu 2, PL 8060, 96101 Rovaniemi
Asemakatu 19, 94100 Kemi
puhelin 0295 037 000
www.ely-keskus.fi/lappi

Pirkanmaan ELY
Yliopistonkatu 38, PL 297, 33101 Tampere
puhelin 0295 036 000
www.ely-keskus.fi/pirkanmaa

Pohjanmaan ELY
Hovioikeudenpuistikko 19A, PL 131, 65101 Vaasa
Ristirannankatu 1, PL 240, 67101 Kokkola
puhelin 0295 028 500
www.ely-keskus.fi/pohjanmaa

Pohjois-Karjalan ELY
Kauppakatu 40 B, PL 69, 80101 Joensuu
puhelin 0295 026 000
www.ely-keskus.fi/pohjois-karjala

Pohjois-Pohjanmaan ELY
Veteraaninkatu 1, PL 86, 90101 Oulu
puhelin 0295 038 000
www.ely-keskus.fi/pohjois-pohjanmaa

Pohjois-Savon ELY
Kallanranta 11, PL 2000, 70101 Kuopio
puhelin 0295 026 500
Joensuun työpiste Torikatu 36,
80100 Joensuu
Mikkelin työpiste Jäärinkatu 14,
50100 Mikkeli
puhelin 0295 026 500
www.ely-keskus.fi/pohjois-savo

Satakunnan ELY
Valtakatu 12, 28100 Pori
puhelin 0295 022 000
www.ely-keskus.fi/satakunta

Uudenmaan ELY
Asemapäällikönkatu 14, PL 36, 00521 Helsinki
puhelin 0295 021 000
www.ely-keskus.fi/uusimaa

Varsinais-Suomen ELY
Itsenäisyydendaukio, PL 236, 20101 Turku
puhelin 0295 022 500
www.ely-keskus.fi/varsinais-suomi

